

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ПСИХОЛОГІЯ

(назва навчальної дисципліни)

освітнього рівня	бакалавр
	<i>(назва освітнього рівня)</i>
галузі знань	01 «Освіта»; 03 «Гуманітарні науки»; 05 «Соціальні та поведінкові науки»; 08 «Право»; 09 «Біологія»
	<i>(шифр і назва галузі знань)</i>
спеціальності	014 «Середня освіта»; 035 «Філологія»; 051 «Економіка»; 081 «Право»; 091 «Біологія»
	<i>(код і назва спеціальності)</i>

Шифр за навчальним планом 1.19

Харків – 2017 рік

1. Опис навчальної дисципліни

Галузь знань, спеціальність, освітній рівень	Загальні характеристики	Навчальне навантаження з дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Галузь знань 01 Освіта <i>(шифр і назва)</i>		Рік вивчення дисципліни:	
		1	1
	Загальна кількість кредитів – 4	Семестр	
		2	2
Спеціальність 014 Середня освіта <i>(код і назва)</i>	Загальна кількість годин – 120	20	-
	Модулів – 4	Практичні, семінарські	
		20	
	Співвідношення аудиторних годин і годин самостійної роботи – 1/2	Лабораторні	
-		-	
Освітній рівень: бакалавр <i>(бакалавр/магістр)</i>	Мова навчання – українська	Самостійна робота	
		80	
		Форма підсумкового контролю:	
		іспит	іспит

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Предмет: Психологія – одна з наук про людину. Об'єктом її вивчення є найскладніша сфера життєдіяльності людини - психіка. Предметом психології є закономірності розвитку і проявів психічних явищ та їх механізми. Психічні явища – це своєрідні суб'єктивні переживання, суб'єктивні образи відображуваних у свідомості явищ реальної дійсності, це внутрішній світ людини в усій його повноті й різноманітності. Психічне життя людини охоплює її пізнавальну діяльність – відчуття, сприймання, пам'ять, мислення, уяву, емоційно-вольову – різноманітні почуття, переживання, а також прояви волі – вольові якості. Особливу групу психічних явищ становлять індивідуально-психологічні властивості особистості – здібності, темперамент, характер та її психічні стани – піднесеність, пригніченість, схвильованість, байдужість та ін.

Психічні явища породжуються життям, ним обумовлюються і водночас відіграють у ньому свою важливу роль. Пізнання людиною навколишнього світу дає їй змогу активно впливати на цей світ, змінювати його предмет і явища відповідно до своїх потреб. Знання людини, її свідомість, її розум, почуття, воля, здібності, характер – все це є її суттєві властивості, що являють собою необхідну передумову успіху її практичної і всякої іншої діяльності. Також психологія зв'язана з вивченням вікової динаміки розвитку людської психіки, онтогенезу психічних процесів і психологічних якостей особистості, що змінюються в часі; вивчення і представлення у виді наукових фактів і відповідних теорій основних особливостей психічного розвитку дитини, специфічне сполучення психології і поведінки школярів, рушійні сили, умови і закони психічного і поведінкового розвитку дитини. У зв'язку з цим вона дуже тісно зв'язана з педагогічною психологією, що висвітлює сучасні підходи до психологічних проблем виховання і навчання, що виражаються насамперед у характеристиці предмета, задач, принципів і методів педагогічної психології як науки і сфери практичної діяльності.

Міждисциплінарні зв'язки: дисципліна «Психологія» пов'язана із психологією особистості, соціальною, диференційною психологією, педагогікою, педагогічною акмеологією, віковою фізіологією, філософією, соціологією.

Мета та завдання навчальної дисципліни

Метою цього курсу є виклад знань про природу та вікові закономірності основних психічних процесів, психічних особливостей особистості, спілкування, діяльності, її психічних станів.

Для досягнення мети курсу студент повинен

знати: визначення найважливіших категорій і понять психології, її головних термінів, передбачених кожною темою; історичний розвиток психологічної науки, її стан на сучасному етапі розвитку суспільства; досвід вітчизняних та зарубіжних психологів; структуру психіки людини, особливості її прояви; характеристику індивідуальних психологічних властивостей особистості, та умови формування особистості; психологічні характеристики та відмінності вікових періодів, а особливо чітко орієнтуватись в психічних особливостях дітей шкільного віку; основні чинники, які впливають на психічний розвиток дитини будь-якого віку; структуру та основні компоненти педагогічної діяльності вчителя, його здібностей; умови та засоби підвищення пізнавальної активності учнів.

вміти: застосовувати теоретичні знання психологічних закономірностей на практиці; робити психологічний аналіз уроку, педагогічних ситуацій; використовувати методики спрямовані на вивчення особистості учня, його індивідуально-психологічні властивості; розрізняти пізнавальні та емоційно-вольові процеси, та використовувати методики для з'ясування рівня їх розвитку; застосовувати соціально-психологічні закономірності для вивчення та керівництва колективу учнів; керувати навчально-виховною роботою з урахуванням вікових та індивідуальних властивостей школярів; визначати індивідуально-психологічні особливості дітей; складати психолого-педагогічні характеристики учня й класу.

3. Зміст навчальної дисципліни за модулями та темами

Модуль 1. Психологія загальна і вікова. Теоретичні основи психології.

Тема 1.1. Завдання психологічної науки на сучасному етапі.

Визначення психології як науки. Розкрити явища, що вивчає сучасна психологія. Система феноменів, що вивчає сучасна психологія. Психіка і мозок людини. Зв'язок психічних явищ з роботою мозку людини. Будова, функціонування і властивості нервової системи. Центральна і периферична нервова система. Положення ретикулярної формації у нервовій системі, її роль і функції.

Тема 1.2. Розвиток психіки тварин та свідомості людини.

Розвиток психіки у філогенезі. Властивості психічного відображення стадії перцептивної психіки, рівні її розвитку. Форми інтелектуальної поведінки у тварин. Розвиток вищих психічних функцій у людини. Основні джерела розвитку вищих психічних функцій у людини. Основні характерні ознаки діяльності людини.

Тема 1.3. Проблема та значення діяльності в психічному розвитку особистості.

Поняття про діяльність. Свідомість і діяльність. Структура діяльності.

Мотиви діяльності людини. Мотивація і діяльність.

Роль вмінь, навичок і звичок в діяльності. Умови формування навичок.

Характеристика видів діяльності. Діяльність. Гра. Учіння. Провідний вид діяльності.

Тема 1.4. Спілкування і мовлення.

Поняття і види спілкування. Визначення спілкування. Зміст, мета і засоби спілкування. Види спілкування у людини і у тварини, їх диференціація за змістом, метою і засобами.

Безпосереднє і опосередковане спілкування. Ділове і особисте спілкування. Вербальне і невербальне спілкування.

Мовлення як засіб спілкування. Функції мовлення. У чому полягає різниця між людським мовленням і засобами спілкування у мавп.

Модуль 2. Загальна психологія

Тема 2.1. Психологія пізнавальних процесів.

Увага. Визначення уваги. Властивості і фізіологічні основи уваги. Психологічні теорії уваги. Концепція Д.М. Узнадзе. Увага і діяльність. Увага і особистість. Види уваги. Роль уваги у пізнавальних процесах і у спілкуванні людини. Структура уваги: стійкість, розподіл, переключення, зосередженість і обсяг. Відчуття. Поняття про відчуття. Механізми відчуттів. Будова аналізатора. Умови виникнення відчуттів. Види відчуттів. Значення відчуттів у житті людини. Класифікація відчуттів. Чутливість і її вимірювання. Властивості відчуттів. Адаптація аналізатора до подразнення. Сенсibiliзація. Синестезія. Явище післядії в аналізаторах. Сприймання. Поняття про сприймання. Взаємозв'язок аналізаторів у процесі сприймання. Закономірності сприймання. Види сприймання. Сприймання часу. Сприймання простору. Сприймання форми. Ілюзія. Сприймання руху. Спостереження – форма довільного сприймання. Роль спостереження у педагогічній практиці. Індивідуальні особливості сприймання. Пам'ять. Визначення пам'яті. Функції пам'яті у житті й діяльності людини. Механізми пам'яті. Види пам'яті та їх властивості. Процеси пам'яті і запам'ятовування, зберігання, відтворення, впізнання, забування. Індивідуальні відмінності пам'яті у людей, їх якісні і кількісні характеристики. Відмінності в обсягу короткочасної пам'яті. Зорова і ейдетична пам'ять. Зв'язок ейдетичної пам'яті з уявою, значення у художній і творчій діяльності. Слухова пам'ять. Логічна пам'ять. Порушення пам'яті при різних захворюваннях. Мислення. Поняття про мислення. Мислення як узагальнене і опосередковане відображення дійсності у суттєвих зв'язках і відношеннях. Мислення – процес розв'язання задачі. Види мислення. Сполучення різних видів мислення у практичній діяльності людини. Логічні операції мислення: порівняння, аналіз, синтез, абстракція, узагальнення, конкретизація, класифікація. Основні форми мислення: судження, умовивід, поняття. Індивідуальні властивості мислення. Уява. Поняття про уяву. Види уяви: активна, пасивна, творча, репродуктивна. Роль уяви в житті людини. Основні функції уяви. Уява і творчість. Стадії творчого процесу. Індивідуальні особливості уяви.

Тема 2.2. Емоційно-вольові процеси.

Почуття Поняття про емоції. Значення емоцій у житті людини. Різниця між емоціями людини і тварини. Класифікація емоцій і почуттів. Стенічні і астеничні емоції. Емоційні процеси, стани та якості особистості. Основні форми емоційних переживань: афект, стрес, настрій, пристрасть. Вищі почуття людини. Види почуттів: інтелектуальні, моральні, естетичні та практичні. Воля. Загальне поняття про волю. Значення волі у житті людини, в організації та регуляції її діяльності. Природа вольового акту. Структура вольового акту: виникнення потягу до дії та його зіткнення з перепонами, боротьба мотивів, прийняття рішення та здійснення наміру. Система вольових якостей особистості.

Тема 2.3. Індивідуально-психологічні особливості.

Поняття про особистість. Поняття про темперамент та його типи: холеричний, флегматичний, сангвінічний та меланхолічний. Темперамент та основні якості нервової системи. Тип вищої нервової діяльності. Зв'язок темпераменту та індивідуального стилю діяльності. Темперамент та особистість. Вразливість, емоційність, імпульсивність та тривожність людини. Темперамент і характер. Темперамент і здібності. Поняття про характер та його природу. Характер як система найбільш стійких рис особистості, які проявляють себе в різних видах діяльності, спілкування та взаємодії з оточуючими людьми. Характер і темперамент. Риси характеру. Система акцентуованих характерів у підлітків. Поняття про здібності. Різниця між здібностями, знаннями, вміннями та навичками. Природні та надуті здібності. Поняття обдарованості. Загальні та спеціальні здібності.

Модуль 3. Вікова психологія

Тема 3.1. Рушійні сили психічного розвитку

Вікова психологія як галузь психології. Основні поняття вікової психології. Поняття розвитку. Особливості психічного розвитку. Закономірності психічного розвитку. Рушійні сили розвитку - протиріччя між зовнішніми і внутрішніми умовами розвитку людини. Фактори вікового розвитку: біологічний, соціальний, активність особистості, навчання й виховання. Критерії вікової періодизації: соціальна ситуація розвитку, провідна діяльність, новоутворення.

Тема 3.2. Дитяча психологія

Психологія немовляти. Материнство як психологічний феномен. Особливості психомоторного розвитку немовля. Природжені рефлексії. Стадії моторного розвитку немовля. Формування моторних навичок у немовля. Розвиток емоційно-вольової сфери немовля. Період немовля як вік оформлення темпераменту. Початок становлення рис характеру дитини. Психологічні особливості кризи 1 року. Основні новоутворення кризи 1 року. Період раннього дитинства. Соціальна ситуація розвитку дитини у періоді раннього дитинства. Характеристика спілкування дитини з 1 до 3 років. Предметна діяльність як провідна діяльність у цей період. Психомоторний розвиток від 1 до 3 років. Оволодіння дитиною предметними діями. Розвиток графічного вміння. Особливості сприймання дитини від 1 до 3 років. Розвиток пам'яті і уяви. Особливості мислення дитини з 1 до 3 років. Основні тенденції в розвитку мовлення дитини раннього віку. Розвиток емоційної сфери у період раннього дитинства. Феномен дитячої сором'язливості. Дитячі страхи. Розвиток вольових рис характеру. Особливості мотиваційної сфери. Особливості Я-концепції дитини раннього дитинства. Початок розвитку самосвідомості. Психологічна характеристика кризи 3 років. Основні новоутворення кризи 3 років. Психологія дошкільника. Соціальна ситуація розвитку в дошкільному віці. Характеристика спілкування дошкільника. Гра як провідний вид діяльності дитини дошкільного віку. Соціальна природа рольової гри. Взаємозв'язок структури гри з розвитком мовлення. Характеристика видів гри: гра-розвага, гра-вправа, сюжетна гра, процесуально-наслідувальна гра, традиційна. Праця та навчання в дошкільному віці. Стадії розвитку образотворчої діяльності. Зв'язок дитячого малюнку з розвитком письмового мовлення. Розвиток сприймання, пам'яті, мислення, мовлення і уяви в дошкільному віці. Розвиток емоційної сфери в дошкільному віці. сором'язливість дошкільників та її причини. Розвиток мотиваційної сфери дошкільників. Особливості Я-концепції в дошкільному віці. Поняття готовності дитини до школи. Проблеми шестирічних дітей в школі.

Тема 3.3. Психологія дітей шкільного віку

Психологія молодшого школяра. Криза 7 років, її причини і симптоми. Основні новоутворення психіки молодшого школяра. Адаптація дітей до школи. Соціальна ситуація

розвитку в молодшому шкільному віці. Характеристика спілкування молодшого школяра. Учіння як провідний вид діяльності в молодшому шкільному віці. Структура навчальної діяльності. Формування навчальних навичок та вмінь у молодших школярів. Мотиваційна сфера молодших школярів. Мотиви і цілі навчання. Психологія підлітка. Криза підліткового віку, її причини, симптоми. Новоутворення підліткового віку. Особистісна нестійкість підлітка. Мотиваційна сфера підлітків. Сприймання, увага, мислення та пам'ять в підлітковому віці. Становлення характеру в підлітковому віці. Поняття акцентуації та психопатії характеру. Специфічні підліткові поведінкові реакції. Девіантна поведінка в підлітковому віці. Типи девіантних підлітків. Форми проявлення порушень у поведінці. Підліткова агресивність. Психологія юнацтва. Особливості Я-концепції в юнацькому віці. Характеристика емоційного життя у період ранньої юності. Вольові процеси в старшому шкільному віці. Поняття ідентичності. Самовизначення в старшому шкільному віці. Характеристика мотиваційної сфери юнака. Сприймання, увага, мислення та пам'ять в старшому шкільному віці.

Модуль 4. Психологія педагогічна

Тема 4.1. Теоретичні основи педагогічної психології.

Предмет, методи і задачі педагогічної психології. Педагогічна психологія як наука про закономірності розвитку психіки в процесі навчання і виховання. Основні категорії і поняття педагогічної психології: навчання, виховання, розвиток, засвоєння, навчальна діяльність, форми педагогічної взаємодії, знання, вміння, навички, творчість, навчально-виховна ситуація. Методи педагогічної психології. Взаємозв'язок з іншими науками.

Тема 4.2. Методологічні основи вирішення проблеми взаємозв'язку навчання і розвитку

Сучасні концептуальні підходи в розумінні зв'язку навчання і психічного розвитку дитини, межа розвитку дитини в навчальній системі (психоаналіз, необіхевіоризм, когнітивна і гуманістична психологія, діяльнісний підхід).

Тема 4.3. Психологія навчання.

Структура навчальної діяльності: цілі, завдання, поняття про навчальну дію і навчальні операції. Навчальна діяльність, її мотиви, цілі, завдання. Структура навчальної дії – орієнтована, виконавча і контрольно-оцінна частини. Концепція формування розумової діяльності П.Я. Гальперіна як теоретична основа навчання. Розвиток пізнавальної діяльності в процесі навчання. Пізнавальна активність дитини як рушійна сила психічного розвитку. Системний підхід до побудови занять. Види навчання: догматичне, розвивальне, пояснювально-ілюстративне, проблемне, програмоване, модульне. Стили навчання: репродуктивний, творчий, емоційно-ціннісний.

Тема 4.4. Психологія виховання.

Вікові особливості засвоєння соціального досвіду. Розвиток пізнавальних здібностей дітей у ранньому і дошкільному дитинстві в процесі навчання, особливості цього процесу в дітей із відхиленнями в розвитку. Стадії становлення особистості дитини від немовляти до юнацтва. Виховання як процес формування світогляду, самосвідомості, особистісних сенсів, моральних норм у дитинстві. Фізичне виховання. Моральне виховання. Трудове виховання. Естетичне виховання.

Тема 4.5. Психологія педагога.

Структура педагогічної діяльності. Компоненти педагогічної діяльності: комунікативний, організаторський, конструктивний, гностичний, дидактичний і виховний. Гуманістична спрямованість діяльності вчителя. Педагогічне мислення. Способи розв'язування педагогічних задач. Самосвідомість педагога і структура педагогічної діяльності. Стили педагогічної діяльності. Індивідуальний стиль професійно-педагогічної діяльності. Сутність поняття педагогічні здібності, структура. Характеристика основних педагогічних функцій та педагогічних умінь. Методики діагностики педагогічних здібностей.

Тема 4.6. Педагогічна взаємодія дитини і дорослого як засіб організації навчального середовища.

Навчально-виховна ситуація як одиниця психолого-педагогічного керування пізнавальним і особистісним розвитком дитини. Гуманізація освіти і педагогічне спілкування. Стили спілкування вчителя з учнем. Поняття «педагогічний колектив». Соціально-психологічна структура

педагогічного колективу. Взаємостосунки вчителів та психологічний клімат педагогічного колективу, діагностика психологічного клімату.

4. Структура навчальної дисципліни

На вивчення навчальної дисципліни відводиться 4 кредитів ЄКТС 120 годин.

Розподіл годин/тем за видами занять

№ з/п	Назва теми/розділу дисципліни	Форми організації навчання в годинах			
		Лекції	Практичне заняття	СР	Усього
Модуль 1. Психологія загальна і вікова. Теоретичні основи психології					
1.	Тема 1.1. Завдання психологічної науки на сучасному етапі.	2	—	6	8
2.	Тема 1.2. Розвиток психіки тварин та свідомості людини.	2	1	6	9
3.	Тема 1.3. Проблема та значення діяльності в психічному розвитку особистості.	—	1	4	5
4.	Тема 1.4. Спілкування і мовлення.	—	1	4	5
Модуль 2. Загальна психологія					
5.	Тема 2.1. Психологія пізнавальних процесів.	2	6	8	16
6.	Тема 2.2. Емоційно-вольові процеси.	—	2	8	10
7.	Тема 2.3. Індивідуально-психологічні особливості.	2	4	12	18
Модуль 3. Вікова психологія					
8.	Тема 3.1. Рушійні сили психічного розвитку	2	—	6	8
9.	Тема 3.2. Дитяча психологія	2	—	6	8
10.	Тема 3.3. Психологія дітей шкільного віку.	2	2	8	12
Модуль 4. Психологія педагогічна					
11.	Тема 4.1. Теоретичні основи педагогічної психології.	1	—	2	3
12.	Тема 4.2. Методологічні основи вирішення проблеми взаємозв'язку навчання і розвитку.	1	—	2	3
13.	Тема 4.3. Психологія навчання.	—	2	2	4
14.	Тема 4.4. Психологія виховання.	—	1	2	3
15.	Тема 4.5. Психологія педагога	2	—	2	4
16.	Тема 4.6. Педагогічна взаємодія дитини і дорослого як засіб організації навчального середовища.	2	—	2	4
Всього годин		20	20	80	120

5. Темы практичних (семінарських) занять

№ n/n	Назва теми	Години
1.	Розвиток психіки тварин та свідомості людини.	1
2.	Проблема та значення діяльності в психічному розвитку особистості.	1
3.	Спілкування і мовлення.	1
4.	Психологія пізнавальних процесів.	6

5.	Емоційно-вольові процеси.	2
6.	Індивідуально-психологічні особливості.	4
7.	Психологія дітей шкільного віку	2
8.	Психологія навчання.	2
9.	Психологія виховання.	1
Разом:		20

6. Самостійна робота

<i>№ n/n</i>	<i>Назва теми</i>	<i>Години</i>
1.	Завдання психологічної науки на сучасному етапі.	6
2.	Розвиток психіки тварин та свідомості людини.	6
3.	Проблема та значення діяльності в психічному розвитку особистості.	4
4.	Спілкування і мовлення.	4
5.	Психологія пізнавальних процесів.	8
6.	Емоційно-вольові процеси.	8
7.	Індивідуально-психологічні особливості.	12
8.	Рушійні сили психічного розвитку	6
9.	Дитяча психологія	6
10.	Психологія дітей шкільного віку.	8
11.	Теоретичні основи педагогічної психології.	2
12.	Методологічні основи вирішення проблеми взаємозв'язку навчання і розвитку.	2
13.	Психологія навчання.	2
14.	Психологія виховання.	2
15.	Психологія педагога	2
16.	Педагогічна взаємодія дитини і дорослого як засіб організації навчального середовища.	2
Разом:		80

7. Методи навчання

Лекції, практичні (семінарські) заняття, робота в Інтернеті, самостійна робота, розв'язування задач та творчих завдань, написання звітів.

8. Форми і методи контролю

Оцінювання знань, вмінь та навичок студентів під час семінарських та практичних занять; оцінювання знань із використанням поточних тематичних тестів; оцінювання виконання домашніх завдань, проведення підсумкових письмових контрольних робіт за окремими темами; оцінювання знань на основі блочно-модульних тестів, захист індивідуального науково-дослідного завдання, екзамен.

9. Критерії оцінювання знань студентів

Оцінка «відмінно» (98-100 балів) виставляється, якщо студент виявляє всебічні, систематичні та глибокі знання навчального матеріалу дисципліни, передбаченого програмою; засвоїв основну та додаткову літературу, рекомендовану програмою; проявляє творчі здібності в розумінні, логічному, стислому та ясному трактуванні навчального матеріалу; засвоїв взаємозв'язок основних понять дисципліни, їх значення для подальшої професійної діяльності, виконує необхідну кількість самостійних завдань, приймає активну участь у дискусіях під час практичних занять, логічно й аргументовано відповідає на запитання при співбесіді.

Оцінка «відмінно» (94-97 балів) виставляється якщо, студент володіє узагальненими знаннями з дисципліни, аргументовано використовує їх у нестандартних ситуаціях, уміє знаходити

джерело інформації та аналізувати його, ставити і розв'язувати проблеми. Визначає програму особистої пізнавальної діяльності, самостійно оцінює різноманітні життєві явища і факти, виявляючи особисту позицію щодо них; виконує значну кількість самостійних завдань, приймає активну участь у дискусіях, достатньо аргументує свої відповіді під час співбесіди.

Оцінка «відмінно» (90-93 балів) виставляється якщо, студент володіє глибокими і міцними знаннями, здатний використовувати їх у нестандартних ситуаціях. Самостійно визначає окремі цілі власної навчальної діяльності, критично оцінює окремі нові факти, явища, ідеї; виконує відповідну кількість самостійних завдань, приймає участь у дискусіях, прагне аргументувати свої відповіді під час співбесіди.

Оцінка «добре» (85-90 балів) виставляється якщо, студент виявляє систематичні та глибокі знання навчального матеріалу дисципліни вище середнього рівня; демонструє уміння вільно виконувати завдання, передбачені програмою, застосовує знання в дещо змінених ситуаціях, уміє аналізувати і систематизувати інформацію, використовує загальновідомі докази у власній аргументації; засвоїв основну літературу, рекомендовану програмою; взаємозв'язок основних понять дисципліни, їх значення для подальшої професійної діяльності; виконує певну кількість самостійних завдань, періодично приймає участь у дискусіях, прагне аргументувати свої відповіді під час співбесіди.

Оцінка «добре» (80-84 бали) виставляється якщо студент виявляє загалом добрі знання основних положень навчального матеріалу дисципліни при виконанні передбачених програмою завдань, але припускає низку помітних неточностей, засвоює основну літературу, рекомендовану програмою; показує систематичний характер знань з дисципліни; вільно застосовує вивчений матеріал у стандартних ситуаціях, уміє аналізувати, встановлювати найсуттєвіші зв'язки і залежності між явищами, фактами, робити висновки, загалом контролює власну діяльність; здатний до самостійного використання та поповнення надбаних знань у процесі подальшої навчальної роботи та професійної діяльності; виконує частину самостійних завдань, не достатньо активно приймає участь у дискусіях; не завжди може аргументувати відповіді під час співбесіди.

Оцінка «добре» (74-79 балів) виставляється якщо, студент правильно, логічно відтворює навчальний матеріал, розуміє основоположні теорії і факти, вміє наводити окремі власні приклади на підтвердження певних думок, застосовує вивчений матеріал у стандартних ситуаціях, частково контролює власні навчальні дії; виконує половину самостійних завдань, не достатньо активно приймає участь у дискусіях; не завжди може аргументувати відповіді під час співбесіди.

Оцінка «задовільно» (70-73 бали) виставляється якщо, студент виявляє знання навчального матеріалу дисципліни у обсязі, необхідному для подальшого навчання та майбутньої професійної діяльності; справляється з виконанням завдань, передбачених програмою; знайомиться з основною літературою, рекомендованою програмою; припускає значну кількість помилок або недоліків у відповідях на запитання при співбесідах та при виконанні самостійних завдань, принципів з яких може усунути самостійно. Відповіді його правильні, але недостатньо осмислені, за допомогою викладача здатний аналізувати, порівнювати, узагальнювати та робити висновки;

Оцінка «задовільно» (65-69 балів) виставляється якщо, студент виявляє знання основного навчального матеріалу дисципліни в мінімальному обсязі, необхідному для подальшого навчання та майбутньої професійної діяльності, розуміє основний навчальний матеріал, здатний з помилками й неточностями дати визначення понять, визначити закономірності; в основному виконує самостійні завдання, передбачені програмою; знайомиться з основною літературою, рекомендованою програмою; припускає помилки у відповідях на запитання при співбесідах;

Оцінка «задовільно» (60-64 бали) виставляється якщо, студент знає близько половини навчального матеріалу, здатний відтворити його відповідно до пояснень викладача, повторити за зразком певну операцію, дію; не прагне виконувати самостійну роботу, опрацьовувати основну літературу;

Оцінка «незадовільно» (35-59 балів) виставляється якщо, студент має значні прогалини в знаннях й відтворює менше половини основного навчального матеріалу дисципліни; допускає

принципові помилки при виконанні передбачених програмою самостійних завдань, за допомогою викладача виконує елементарні завдання, неспроможний відповісти на питання співбесіди, але спроможний самостійно доопрацювати програмний матеріал і підготуватися до перездачі дисципліни.

Оцінка «незадовільно» (0-34 бали) виставляється якщо, студент не має знань зі значної частини навчального матеріалу; неспроможний самостійно засвоїти програмний матеріал і потребує повторного вивчення навчальної дисципліни.

10. Розподіл балів, які отримують студенти

Для екзамену

Поточне тестування та самостійна робота																Сума балів
Змістовий модуль № 1				Змістовний модуль № 2			Змістовний модуль № 3				Змістовний модуль № 4					
Т 1	Т 2	Т 3	Т 4	Т 5	Т 6	Т 7	Т 8	Т 9	Т 10	Т 11	Т 12	Т 13	Т 14	Т 15	Т 16	60
4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	2	2	4	4	4	

Екзамен 40

T1, T2 ... – теми змістових модулів

11. Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка за національною шкалою	
	для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90 – 100	відмінно	зараховано
74-89	добре	
60-73	задовільно	
35-59	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
1-34	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

12. Методичне забезпечення

Конспекти лекцій, програма курсу, завдання для самостійної роботи, ілюстративні матеріали. Студенти мають доступ до електронних варіантів методичних вказівок до практичних занять.

13. Рекомендована література

Основна література:

1. Загальна психологія

1. Закон України «Про вищу освіту» від 01.07.2014
2. Закон України «Про освіту» № 2145 - VIII від 05.09.2017
3. Власова О.І. Педагогічна психологія. Навч. посібник. Київ, 2005, -400 с.

4. Волошина В., Скрипченко О., Долинська Л. та ін. Загальна психологія. підручник –К.: “А.П.Н.”, 2005.–468 с.
5. Волошина В., Скрипченко О., Долинська Л. та ін. Загальна психологія. практикум. – К.: “А.П.Н.”, 2006.–463 с.
6. Дорожко І.І., Микитюк С.О. Психологія: навч. посіб. для підготовки до іспиту. – Харків: ХНПУ, 2017. – 224 с.
7. М’ясоїд П.А. Загальна психологія. – К.: Либідь, 2008.

2. Вікова та педагогічна психологія

8. Власова О.І. Педагогічна психологія.- Л.: Либідь, 2005. – 400 с.
9. Кутішенко В.П. Вікова та педагогічна психологія.- К.: Центр. Навч. Літ.-2005.- 128с.

Допоміжна

1. Варій М.Й. Психологія: навч. посіб. – К.: Центр учбової літератури, 2007. – 288 с.
2. Загальна психологія: хрестоматія / Скрипченко О., Долинська Л. та ін. – К.: Каравела, 2007.–640 с.
3. Кочарян А.С. Личность и половая роль. – Х.: Основа, 1996.
4. Максименко С.Д., Соловієнко В.О. Загальна психологія. – Київ, 2010. – 286 с.
5. Освітнє середовище як чинник становлення обдарованої особистості: монографія. Київ ; Кіровоград: Імекс-ЛТД, 2014. – 192 с.
6. Психологія / За ред. Ю.Л. Трофімова. – К., 2000.
7. Психологія педагогічної діяльності: практикум/В.М. Чернобровкін, О.П. Амацьєва, С.А. Саяпіна, М.В. Савченко. – К.: Видавничий дім «Слово», 2014. – 176 с.

10. Матеріально-технічне забезпечення навчальної дисципліни/модуля.

Подається перелік обладнання, засобів навчання, які забезпечують проведення всіх видів робіт, передбачених програмою дисципліни.

Вивчення курсу потребує використання мультимедії, а також робота у форматі EXEL, обробка методів математичної статистики.